

Glatir

28è Circ d'Hivern – Ateneu Popular 9 Barris

Guia didàctica

La tradició no s'ha de venerar acríticament, com si es tractés d'un cadàver incorrupte, sinó que s'ha de vivificar des del present, des de la singularitat, i si convé amb respostes impertinents i rebels. La tradició, però, és necessària per orientar-nos.

Lluís Calvo: *Els llegats. Una lectura contemporània de la tradició* (Arcàdia, 2021)

Objectius educatius

Aquesta guia és un recurs per al professorat que conté les activitats que es poden fer a l'aula per complementar la visita a l'espectacle del **28è Circ d'Hivern** de l'Ateneu Popular 9 Barris. S'hi troben les activitats i la correspondència curricular per al cicle mitjà i superior d'educació primària, i per a l'educació secundària obligatòria (ESO).

És un recurs de suport al professorat, i no conté material per a l'alumnat. Per a les activitats, és necessari material habitual a l'aula. Tots els vídeos o imatges que se suggereixen estan enllaçats des de la guia o es facilitaran via correu electrònic.

Trobareu un annex amb més informació de l'espectacle: fitxa tècnica, textos escrits per la companyia i una petita correspondència curricular.

Objectius de la proposta educativa

a) Viure d'una manera plena l'espectacle:

- Contextualitzar-lo socialment i culturalment.
- Veure'l, gaudir-ne i parar atenció a les emocions que genera en l'espectador/a.
- Comprendre'l i fer-ne una interpretació.
- Difondre'l.

b) Desenvolupar la comprensió de l'espectacle:

- Entendre tots els aspectes que comporta la producció: l'entorn en què es crea i es representa, l'equip humà que es necessita per dur-lo a terme, el paper del públic com a peça clau i activa en la representació...
- Comprendre el missatge de l'obra i allò que l'equip de creació i direcció vol transmetre.

Temporització

Es recomana fer l'activitat o les activitats del bloc inicial abans d'anar a veure l'espectacle del Circ d'Hivern. La resta de blocs es poden fer a la tornada de les vacances de Nadal, ja que les activitats comencen amb un recordatori de l'espectacle vist durant el mes de desembre.

Seqüència didàctica

La seqüència didàctica que es proposa està pensada per a 4 sessions d'uns 50 minuts, per dur a terme a l'aula.

Introducció: 1 sessió de classe

- On anirem? Què anem a veure? On ho anem a veure?
- Treball d'idees i coneixements previs sobre el circ per comparar-ho amb el que es trobaran.
- Context cultural i social en què s'ha desenvolupat l'espectacle.

Desenvolupament: 2 sessions de classe

- Comprensió del contingut i fons de l'espectacle de circ.
- Reflexió sobre el fet artístic.
- Consideració de l'art com una forma d'expressió i aprenentatge.

Conclusió i transferència: 1 sessió de classe

- Comunicació de les conclusions sobre l'espectacle a la resta de l'escola, barri o retorn a l'Ateneu en diversos formats possibles: crítica de l'espectacle, reportatge fotogràfic de l'activitat a l'aula, cartell de difusió de l'espectacle, crònica en vídeo, etc.

Contingut de la guia

Introducció	Pàg. 8
Desenvolupament	Pàg. 13
Conclusió i transferència	Pàg. 18

L'espectacle

L'espectacle del 28è Circ d'Hivern de l'Ateneu Popular 9 Barris es titula **Glatir** ('el cor, bategar amb força', 'estar agitat'). Està creat i dirigit per Magda Puig i Oriol Escursell, i té com a tema central **la tradició**.

Marc general

Aquest espectacle posa èmfasi en la necessitat de **tornar a mirar a la tradició**, entesa com un **espai comunitari**, de trobada, que fa les funcions d'àgora, però també vista com un lloc on es practica **l'escolta activa**, dels uns als altres. La tradició també és vista com un **connector entre passat, present i futur**, que ens **ajuda a entendre la nostra essència actual i a orientar-nos** dins la quotidianitat contemporània. Ara bé, aquesta mirada cap a la tradició i la seva recuperació s'ha de fer **amb un sentit crític**, posant sobre la taula elements que cal revisar: el biaix de gènere, l'opressió que de vegades exerceix sobre els individus, el vincle amb la natura o el canvi de focus en determinats rituals.

L'espectacle introdueix **tradicions de diverses comunitats** (Catalunya, el País Valencià i el País Basc) com l'auresku, el ball d'homenatge basc; els capgrossos; les Falles valencianes; la pujada al Pal de Maig, o les processons. Totes aquestes tradicions, representades **amb tècniques de circ** com el trapezi, la perxa xinesa o l'acrodansa, inclouen elements com una mètrica específica, repeticions, salts, figures, equilibris o desequilibris, que **connecten amb l'imaginari col·lectiu**, transmès de generació en generació.

Podem resumir l'espectacle amb els punts següents:

- Fa una mirada crítica sobre la **tradició**. Es parteix de la idea que la tradició és una cosa necessària, un **lloc de trobada de la comunitat**. Cal recuperar-la, tenir-la en compte, però sent conscients que hi ha coses que val la pena conservar —o, si més no, revisar— i d'altres que no.
- Hi trobem una revisió del **tractament de gènere** dins de la tradició.
- **No hi ha text**, però, en determinats moments, els intèrprets utilitzen la veu i les paraules per comunicar i generar la idea de comunitat, a més de fer servir el llenguatge corporal i no verbal.
- La **intenció** no és fer una exhibició tècnica acumulant diversos números de circ, sinó **crear una dramàtúrgia**. S'utilitzen diverses tècniques escenogràfiques (decoració, llum, vestuari...), així com la interpretació dels artistes, per convertir una inquietud inicial (una idea) en un espectacle que comunica i fa reflexionar.
- La **música** hi té un paper important.
- Els **trapezis** i la **perxa xinesa** són elements fonamentals de l'escenografia. De fet, s'ha fet una adaptació d'aquests elements de circ per adequar-los a les necessitats narratives de l'espectacle.
- En **el vestuari i l'attrezzo** hi ha elements destacats que remetent a tradicions concretes i conviden a fer algunes reflexions sobre la qüestió: capgrossos, flors, màscares, faldilles,

etc.

- Es fa referència a tradicions de **diverses cultures**, totes situades a la península Ibèrica (Catalunya, País Valencià i País Basc), que mostren els punts en comú de moltes manifestacions folklòriques i també la particularitat de cada una.
- Hi ha la intenció de **donar visibilitat** a la feina d'artistes i professionals que sovint passen desapercebuts i que, en canvi, són fonamentals per a la creació i la posada en escena (el mateix que passa en la materialització d'algunes tradicions).

En [aquesta entrevista](#) podeu veure com expliquen el procés creatiu la Magda Puig i l'Oriol Escursell.

Tècniques de circ i altres llenguatges escènics que es veuran a l'espectacle:

*Definicions extretes del [diccionari de circ en línia del Termcat](#).

1. **Trapezi:** aparell aeri consistent en una barra suspesa en els seus extrems per dues cordes o dos cables.

2. **Trapezi Washington:** trapezi de balanç amb contrapesos als extrems, el qual, generalment amb l'ajuda d'un motor elèctric, pot efectuar elevacions, descensos i moviments d'oscil·lació circulars i cònics, i que va proveït d'un dispositiu a la barra que permet encastar-hi diferents accessoris que faciliten l'execució d'exercicis d'equilibri.

3. **Perxa xinesa:** aparell aeri consistent en una barra cilíndrica vertical, recoberta de material adherent i fixada a terra amb vents, en què l'acròbata aeri duu a terme figures de força i flexibilitat.

4. **Verticalisme:** especialitat d'equilibrisme consistent a fer verticals i equilibris de força.

5. **Acrodansa:** acrobàcia executada a terra o arran de terra, en què el moviment provinent de la dansa contemporània acompanya les acrobàcies.

Al final de la guia teniu la fitxa tècnica de l'espectacle, on trobareu més informació sobre tot l'equip artístic que l'ha executat.

Abans de veure l'espectacle

SESSIÓ 1

ACTIVITAT 1: Quant fa que no anem al circ?

Cicle mitjà i cicle superior – educació primària	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Treballar idees i coneixements previs sobre el circ per comparar-ho amb el que es trobaran a l'espectacle. - Constatar els estereotips o les idees preconcebudes que tenim sobre certes arts escèniques i obrir la mirada cap a una concepció més àmplia.
Temporització	20 min – En funció de la durada del debat
Recursos necessaris	Fulls de paper, llapis, bolígrafs, retoladors
Agrupació d'aula	Grups petits (4 o 5 alumnes)

Abans d'anar a veure el circ, i com a activitat de presentació, es pot **explicar breument la idea general de l'espectacle** (desenvolupada prèviament a la guia). Després, es poden plantejar preguntes de caràcter general amb l'objectiu de generar un debat al voltant de què pensa l'alumnat sobre què és i què no és el circ. I, tenint en compte el que haurem explicat, fer preguntes més concretes a l'alumnat que serveixin per vincular la idea general que tenen sobre el circ amb l'espectacle concret que veuran.

Exemples de preguntes:

- Què és el circ? Heu anat mai a un espectacle de circ? Què hi heu vist?
- Quins elements dels que heu dit anteriorment us sembla que trobarem a l'espectacle que anirem a veure? Creieu que serà un circ com els que heu vist fins ara? Què pot ser igual? Què pot ser diferent?

Després d'haver fet un petit debat a partir de les preguntes anteriors, es repartiran fulls en blanc entre l'alumnat. Si es desitja, aquesta part de l'activitat es pot fer en grups.

Als fulls, els infants de cicle mitjà poden **dibuixar què esperen trobar a l'espectacle**, i els de cicle superior poden **escriure les idees principals que han sortit al debat**, deixant clar què esperen trobar a l'espectacle que aniran a veure i què no (per exemple, pallassos, trapezis, dansa, etc.).

Els fulls amb les anotacions (i la data) es guardaran i, un cop acabades totes les activitats, **es tornaran a recuperar per comprovar si la idea prèvia que l'alumnat tenia sobre el circ i l'espectacle coincideix amb el que han vist i el que han interpretat.**

Educació secundària obligatòria

A secundària, com en les propostes per a primària, partim d'una explicació prèvia del marc general de l'espectacle. En aquest cas, el professorat pot **llegir o donar a llegir a un/a alumne/a els textos explicatius que s'han presentat prèviament** (marc general, sinopsi).

A continuació, es faran una sèrie de **preguntes per incentivar un petit debat** que ajudi a definir **la idea prèvia que l'alumnat té del circ i com la vincula amb el que han d'anar a veure**.

- Sense tenir en compte el que acabeu de sentir, què penseu que és el circ?
- Per què definiríeu com a espectacle de circ l'espectacle del qual parla el text que hem llegit?
- Què us ha sorprès de les coses que diu?
- En un espectacle de circ, s'hi poden barrejar altres arts, com la música en directe, la dansa o el teatre? Heu vist obres d'aquesta mena? Quines? Com eren? Què inclouen?
- Com imagineu, a partir del que hem llegit i del que hem parlat, l'espectacle que anem a veure? Què us sembla que inclourà? I què no?

A continuació, es demanarà a l'alumnat que facin **una descripció breu de com s'imaginen, a priori, l'espectacle que veuran**, quines tècniques de circ pot incloure i quines no.

Els fulls amb les anotacions (i la data) es guardaran i, un cop acabades totes les activitats, **es tornaran a recuperar per comprovar si la idea prèvia que l'alumnat tenia sobre el circ i l'espectacle coincideix amb la que tenen ara**. Si hi ha hagut algun canvi, preguntar-los a què creuen que es deu la diferència. Si no, demanar-los com es matisa la idea posterior respecte de la idea anterior (què s'hi afegeix, s'aclareix, etc.).

ACTIVITAT 2: On anem?

Cicle mitjà i cicle superior – educació primària	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Treballar idees i coneixements previs sobre el circ per comparar amb el que es trobaran a l'espectacle. - Constatar els estereotips o les idees preconcebudes que tenim sobre certes arts escèniques i obrir la mirada cap a una concepció més àmplia.
Temporització	15-20 min
Recursos necessaris	Fulls de paper, llapis, bolígrafs, retoladors
Agrupació d'aula	Grups petits (4 o 5 alumnes)

Per presentar la història de l'Ateneu Popular 9 Barris (el lloc on veurem l'espectacle de circ), podem recuperar frases tretes de la web on es recull la història d'aquest espai sociocultural: <https://memoria.ateneu9b.net/>

Exemples de frases:

- Les veïnes i els veïns de Nou Barris demanaven espais socials i culturals per al barri.
- L'any 1977 van ocupar la fàbrica asfàltica del barri i la van convertir en l'Ateneu Popular 9 Barris.

- Hi va haver uns anys que no es va fer gairebé res a l'Ateneu, però l'any 1981 es van reprendre les activitats.
- L'any 1984 es va obrir El Lokal, una sala on es podien fer petits espectacles i hi havia servei de bar i restaurant.
- A finals dels anys vuitanta i principis dels noranta, la gent del circ ve a practicar a l'Ateneu.
- Entre el 1991 i el 1994, l'Ateneu va estar tancat per obres: s'hi van fer un teatre i uns equipaments nous.
- El 1996 es fa *Esplèndid*, el primer espectacle del Circ d'Hivern.
- L'any 1999 neix l'escola de circ Rogelio Rivel.

Podem escriure aquestes frases en diverses fitxes, repartir-les entre l'alumnat i demanar que les endrecin cronològicament. Quan estiguin ordenades, entre tot el grup classe es pot explicar la història de l'Ateneu llegint-les una rere l'altra.

Es pot tancar l'activitat fent un **petit debat** sobre què és el que distingeix aquest espai on es fa l'espectacle d'altres teatres o circs.

Educació secundària obligatòria	
Temporització	15-20 min
Recursos necessaris	Ordinadors / ordinador i projector
Agrupació d'aula	Grups petits (4 o 5 alumnes) Grup gran

Per presentar la història de l'Ateneu Popular 9 Barris, allà on veurem l'espectacle de circ, ho podem fer compartint amb l'alumnat la **pàgina web** que recull la història de l'Ateneu: <https://memoria.ateneu9b.net/> o aquest **vídeo** que es va editar el 2022 que explica com és i què significa l'Ateneu: <https://www.youtube.com/watch?v=hDeZ-RZoXs>

Una vegada s'hagi navegat lliurement per la web o s'hagi mirat el vídeo, es pot obrir un **petit debat** sobre què és el que distingeix aquest espai on es fa l'espectacle d'altres teatres o circs.

ACTIVITAT 3: Què anem a veure?

Educació primària + educació secundària obligatòria	
Objectius	- Presentar els elements principals de l'espectacle de circ que anirem a veure.
Temporització	20 min – En funció de la durada del debat
Recursos necessaris	Projector i ordinador amb connexió a internet
Agrupació d'aula	Grup classe

Per acabar la sessió, us proposem que poseu algunes de les tradicions que apareixen a l'espectacle, tot i que les veuran adaptades al llenguatge del circ. A la llista que segueix hi teniu els vídeos i una petita explicació de les diverses tradicions.

- [Aurresku](#), ball homenatge basc.
- [Jota ebrencà](#).
- [Joaldunak](#), personatges típics del nord de Navarra que, amb esquellots, anuncien l'arribada del Carnestoltes.
- [Kaxarranka](#), dansa damunt d'una arca davant de sant Pere, tradicional del País Basc (a partir del minut 5:23).
- [Txalaparta](#), instrument tradicional basc fet íntegrament de fusta.
- [Pi de Sant Antoni de Pollença](#), tradició del poble de Pollença en què es planta un pi a la plaça del poble i s'ha d'intentar escalar fins a dalt de tot.
- [Capgrossos](#), element tradicional que surt a les festes majors de molts pobles de Catalunya.

A mesura que les aneu veient, podeu anar-les comentant. Podeu parlar sobre si hi estan familiaritzats, si no, com imaginem que pot veure's adaptat al circ, si hi estan familiaritzats o no... Pel que fa a les tradicions que veuen més llunyanes, podeu comentar si veuen alguna connexió amb les que tenen ells/es.

Després d'haver vist l'espectacle

Les activitats plantejades per fer després d'haver vist l'espectacle (dividides en **2 sessions**) toquen **tres àmbits diferents**, que treballen diversos aspectes d'aproximació a les arts escèniques i altres tipus de manifestacions artístiques.

1. A l'activitat 1 es planteja una **anàlisi de com l'espectacle interpel·la l'espectador en el pla més emocional i introspectiu**: què li comunica d'entrada, què li fa sentir, per què el remou o no, i quines sensacions perduren al llarg del temps i es transformen en experiències concretes (de reflexió, d'adquisició de coneixement, de gust per l'art, de fruïció, etc.).
2. A l'activitat 2 es planteja una **anàlisi del llenguatge específic de l'espectacle**: independentment del que ens hagi fet sentir, es tracta de saber veure com els artistes utilitzen uns elements, unes tècniques específiques i un llenguatge concret per comunicar una idea, explicar una història i obtenir una reacció del públic. En aquest cas, es tracta més **d'una anàlisi de l'estructura formal de l'espectacle**.
3. A l'activitat 3 es planteja una **lectura més profunda de la intenció de l'espectacle**: més enllà de les tècniques que s'han fet servir i de les emocions que ha estat capaç de despertar en nosaltres, busquem analitzar la **intenció comunicativa, de reflexió i crítica social** que inclou la història que ens explica l'espectacle vist.

Evidentment, els tres plans que analitzem queden entrellaçats i l'obra els presenta com un tot, en què cada cosa influeix en l'altra. Aquesta idea es pot recuperar per fer una **reflexió final**, adaptada a totes les etapes educatives.

SESSIONS 2 i 3

ACTIVITAT 1: Recordem *Glatir*

Cicle mitjà i cicle superior – educació primària	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Recordar l'espectacle de circ vist abans de les vacances de Nadal. - Plantejar-nos impressions a una escala més primària: què ens ha comunicat l'espectacle? Què hem sentit i pensat al moment? Com hem processat aquestes sensacions al llarg del temps?
Temporització	10 min
Recursos necessaris	Fulls de paper i llapis o bolígrafs
Agrupació d'aula	Grups petits (4 o 5 alumnes) Grup gran

Demanarem a l'alumnat que expliquin **què és el que més recorden** de l'espectacle (sense pensar-hi gaire). A partir de tota la informació que vagi sortint, construirem un relat comú de com el van sentir (com el van percebre en un primer moment i com, després, han processat aquestes impressions).

Aquesta activitat es pot fer oralment amb tot el grup-classe o per escrit, seguint la dinàmica següent:

- Es fan grups de 4 o 5 alumnes. Cada grup fa una llista dels records (paraules o frases senzilles) que, d'entrada, els venen al cap quan pensen en l'espectacle. Entre tots els membres del grup, consensuen amb quines paraules o frases es queden, procurant triar les que representin millor tot l'equip.
- Una vegada acabat el treball en grup, per torns, s'exposen els records recollits a la resta de la classe.
- Finalment, destacarem quins records són els que s'han repetit més i reflexionarem sobre per què creuen que són els més freqüents. També es pot reflexionar sobre quin record és el que ha sorprès més tot el conjunt.

Educació secundària obligatòria

Es pot fer una activitat semblant a la de primària, i, a més, afegir preguntes concretes a l'exposició final per generar una posada en comú en què, a banda dels records, es parli de **com els ha interpel·lat l'espectacle** i de **fins a quines reflexions els ha portat**.

Exemples de **preguntes** per animar el debat posterior:

- Quins missatges us han arribat, de l'espectacle?
- Què us va cridar més l'atenció de tot plegat? Per què?
- Com us va sentir en el moment que va sortir de la funció? I mentre durava?
- I, ara, què us fa sentir el record de l'espectacle, un cop processades totes les idees?
- En què us fixaríeu si el tornéssiu a veure?

- El recomanaríeu? Per què?

ACTIVITAT 2: Quines eines fa servir, l'espectacle?

Cicle mitjà i cicle superior – educació primària	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Reflexionar sobre el fet artístic: com és la posada en escena? Quin llenguatge (elements, tècniques, etc.) es fan servir per comunicar i transmetre idees?
Temporització	20 min Si l'activitat s'allarga amb accions complementàries, s'hi pot dedicar una sessió sencera i, en aquest cas, desenvolupar l'activitat següent en una altra sessió.
Recursos necessaris	<ul style="list-style-type: none"> - Fulls de paper, llapis i bolígrafs, llapis de colors - Plantilla amb taula (una per grup, opcional) - Material artístic divers: papers de colors, cola, pintura... (opcional)
Agrupació d'aula	Grups petits (4 o 5 alumnes)

Pot ser que tots els records que han aflorat durant l'activitat 1 tinguin relació amb el que es va veure a escena, el que es va fer abans o després d'anar a l'espectacle o si l'obra ens va agradar més o menys. Aquesta activitat **vol fer reflexionar sobre el llenguatge específic de l'espectacle**, així com **sobre els recursos** (basats en tècniques de circ i altres tècniques escèniques) i els **elements utilitzats**.

Per fer aquesta activitat, dividim el grup-classe en grups de 4 o 5 persones (poden ser els mateixos d'abans, per agilitzar la dinàmica). Cada grup té l'encàrrec de pensar en els **diversos elements que recorden de l'espectacle**, com el vestuari, tècniques de circ (especificades en la primera part de la guia), components d'*attrezzo*... En poden triar 3 o 4, llistar-los, definir-los i mirar d'explicar quina funció tenien. Per a això, es pot demanar a cada grup que faci una taula com la que es mostra a continuació, o se'ls pot imprimir una plantilla ja preparada (en blanc).

Si es desitja i es disposa de més temps, es pot convidar l'alumnat a dibuixar els elements i, amb el material resultant, crear una **exposició gràfica per decorar l'aula**. En aquest procés plàstic, es poden incloure diverses tècniques, com la contemplació de textures diferents que poden proporcionar diversos tipus de paper (de seda, crespó o pinotxo, xarol, etc.), o diversos materials (cartró, material de reciclatge, etc.).

A continuació es mostra en una taula com es poden tractar alguns d'aquests elements de l'espectacle per fer aquesta activitat (evidentment, el nivell de les definicions vindrà marcat per l'edat dels participants).

Element recordat	Definició	Funció en l'espectacle	Dibuix (es pot fer a part)
Flors	Part d'una planta (òrgan reproductor), vistosa i olorosa. Són símbol de fertilitat, de l'arribada del bon temps, de la primavera...	Decoren i es converteixen en una ofrena en processons i a la Verge.	
Trapezi	Barra amb dues cordes o cables que queda suspesa des del sostre i sobre la qual els artistes fan acrobàcies.	Els personatges de l'espectacle s'hi enfilen per representar diferents situacions. De vegades hi fan equilibris, i de vegades hi representen imatges tradicionals.	
Capgròs	Cap de grans dimensions que representa un personatge de ficció i que es fa servir en certes desfilades com a element d'animació.	Marca el ritme amb una pandereta mentre uns personatges pugen per una perxa xinesa, que representa un Pal de Maig.	

Finalment, amb aquesta anàlisi feta, es fa una **posada en comú de tots els temes tractats pels diversos grups**. Es tracta que, a partir del que ha anat sortint, es pugui fer una correspondència entre elements utilitzats en l'espectacle i una intenció determinada. A l'activitat 3 intentarem fer una passa més i veure com alguns d'aquests elements, aplicats de la manera que han descrit en l'espectacle, serveixen per parlar de les tradicions.

Educació secundària obligatòria

Partim de la mateixa idea que es proposa per a primària, però, en aquest cas, convidem l'alumnat de secundària a anar una mica més enllà, i intentem establir **la raó per la qual creuen que l'espectacle utilitza un element determinat per transmetre una idea concreta**. És a dir, quin és el lligam entre element "tradicional" que es fa servir per parlar de la tradició i el que veiem en escena. Per exemple:

Element	Definició	Funció dins de l'espectacle	Lligam entre el significat original de l'element i la funció dins de l'espectacle
Capgròs	Cap de grans dimensions que representa un personatge de ficció i que es fa servir en certes desfilades com a	Marca el ritme amb una pandereta mentre un personatge puja per una perxa xinesa, que representa un Pal de Maig.	Antigament, el capgròs es feia servir com a element de vigilància, de control, en processons que podien tenir un caràcter

	element d'animació.		religiós. Portaven eines, com les xurriaques, per dirigir i fer creure la gent. A l'espectacle, veiem com un capgròs marca el ritme de l'artista que puja per la perxa xinesa (Pal de Maig) i que de tant en tant es queixa que està cansada o exigeix que es vagi més a poc a poc.
--	---------------------	--	---

Per fer aquesta activitat, pot ser útil fer una **cerca sobre algunes de les tradicions que s'han localitzat a l'espectacle**; veure d'on venen i quin és el seu significat dins del folklore tradicional de llocs diferents. Comparar el significat original amb el tractament que en fa l'espectacle pot ajudar a determinar amb quina finalitat s'utilitza la representació de cada tradició. Aquesta qüestió serveix per connectar amb l'activitat 3.

ACTIVITAT 3: Què ens explica, l'espectacle?

Cicle mitjà i cicle superior – ed. primària	
Objectius	- Reflexionar sobre el fet artístic: quin és el missatge final de l'espectacle? Les funcions crítiques i de transmissió de certes idees de l'espectacle.
Temporització	20 min La durada és aproximada en funció dels exemples que utilitzem i la implicació de l'alumnat. Si hem allargat més les activitats anteriors i a aquesta hi volem dedicar més temps, ens haurem de plantejar una sessió addicional.
Recursos necessaris	--
Agrupació d'aula	Grup gran

Aquesta activitat se centra, principalment, en l'anàlisi de la **intencionalitat comunicativa de l'espectacle**, més enllà dels records que en tenim o de les emocions que ha despertat en nosaltres. Sabem que posa el focus en la tradició i que en fa una revisió, i es deixa clar que no l'hem d'abandonar (o que l'hem de recuperar) però que també ens hi hem de mostrar crítics en certs aspectes.

Amb l'alumnat de menys edat pot ser més difícil arribar a un nivell de concreció pel que fa a **la crítica que inclouen certs números de l'espectacle**, perquè potser els falta una mica de context vital per veure-ho. No obstant això, els podem demanar que pensin en aquest plantejament, tot partint de les **preguntes següents**:

- Quines tradicions de la cultura popular hem reconegut en l'espectacle? (Podem utilitzar

els apunts de les activitats anteriors. També podem fer servir el llistat ofert en l'adaptació per a secundària de l'activitat 2 per estirar el fil.)

- Què creieu que volien dir, tal com estaven representades? (Vegeu els exemples que es posen a continuació.)
- Què en penseu, d'aquesta representació?

A l'**annex** hi podeu trobar alguns **exemples** que deixen veure la intencionalitat de crítica d'alguns números i que podem explicar a l'alumnat (adaptant-ne, si cal, el contingut) perquè entenguin la intenció i la visió crítica de l'espectacle.

Educació secundària obligatòria	
Recursos necessaris	Còpies dels textos plantejats, si es vol

A secundària fem el mateix plantejament, **incentivant l'anàlisi, l'intercanvi d'opinions, el debat i la reflexió.**

A més a més, per fer en aquest moment si hi ha temps o perquè s'ho enduguin com una reflexió per a més tard, es convida l'alumnat a **llegir, reflexionar i comentar dos textos escrits per dos dels artistes participants en l'espectacle.** Es pot optar per fer una lectura en veu alta dels textos següents i/o repartir-ne una còpia entre l'alumnat perquè la llegeixin individualment.

Les preguntes posteriors seran:

- De què parlen aquests textos?
- Hi esteu d'acord? Què hi afegiríeu?
- Com ho relacioneu amb alguna part de l'espectacle? Per què?
- Us atreviu a fer un petit text en el mateix sentit, que també remeti a l'espectacle?

SESSIÓ 4

ACTIVITAT 1: Un missatge per el Circ d'Hivern!

Cicle mitjà i cicle superior – educació primària	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Considerar l'art com una eina més d'expressió o aprenentatge. - Comunicar les conclusions de l'espectacle a la resta de l'escola o barri, o fer retorn al Circ d'Hivern en diversos formats possibles: crítica d'espectacle, àlbum fotogràfic de l'activitat a l'aula, cartell de difusió de l'espectacle, crònica en vídeo...
Temporització	50 min
Recursos necessaris	El que es necessiti per gravar o fotografiar el que l'alumnat consideri durant l'activitat
Agrupació d'aula	La que es consideri adequada en funció del retorn que es proposi

Es plantejarà a l'alumnat acabar tot el treball en relació amb l'espectacle del Circ d'Hivern i el que ha implicat anar-lo a veure preparant un retorn per a l'Ateneu Popular 9 Barris i la companyia que l'ha creat i interpretat. Aquest retorn, però, no pot ser escrit: es farà utilitzant el **llenguatge visual**.

El format i el missatge concret que es vol comunicar és lliure, i cada grup-classe pot triar el seu. Es proposa que **l'alumnat es reuneixi en assemblea a l'inici de l'activitat** per decidir-lo. El desenvolupament de l'assemblea podria ser el següent:

- Decidir quants retorns es presentaran: un per grup-classe o diversos per grup-classe, que corresponguin a diversos grups formats per unes 4 o 5 persones.
- Triar quin missatge es vol transmetre. Un exemple de missatge que es pot expressar en el retorn és: "Què és el que més us ha marcat d'aquest espectacle? De què us recordareu durant molt de temps?".
- Un cop es tingui el missatge clar, cal escollir el format. Les úniques condicions són que ha de ser un llenguatge visual (fotografia o vídeo) i que ha de plasmar algun aspecte vist, sentit o treballat a l'espectacle de circ.

Una vegada fetes les **fotografies o gravats els vídeos (i editats, si cal)**, es pot enviar el retorn de tot el grup-classe o de tots els subgrups a l'adreça de correu electrònic: **circ@ateneu9b.net**.

Cada imatge o vídeo es pot acompanyar **d'una petita explicació** sobre què volien comunicar els/les autors/es de la peça i qui són. En el cas que en les peces enviades s'hi reconegui part de l'alumnat, cal que amb l'enviament del retorn adjunteu **l'autorització de l'ús de les imatges**. S'ha d'especificar si s'autoritza l'Ateneu Popular 9 Barris a exposar-les i/o fer-ne difusió a través de les xarxes.

Es pot aprofitar per **exposar tots els vídeos i/o fotografies a l'aula o als passadissos de l'escola o institut**.

Educació secundària obligatòria

L'activitat es pot fer igual, simplement caldrà modificar la pregunta que s'ha de respondre per una de més adequada a la seva edat. En el cas de secundària, es proposa que es respongui a la pregunta: "Quins aspectes de l'espectacle ens han sorprès més o ens han fet reflexionar i/o qüestionar-nos coses?".

Annex – Educació primària

Possibles interpretacions de diverses escenes de l'espectacle.

1. **Ball inaugural:** homenatge a [Joan Serra](#) (dansaire i pedagog de la dansa tradicional catalana), basat en l'**aurresku**, que és un ball d'homenatge. Reconeixement a les tradicions passades i a la gent que, des d'àmbits diferents, les ha fet possibles. Els ballarins "comenten" els passos, **integren el que normalment no es veu** (només propi de la construcció, de l'assaig) en l'espectacle: deixen que es vegin la construcció, les costures... És una manera de retre homenatge a tothom qui fa possible que un espectacle acabi construint-se, però també és una manera de subratllar la importància de la comunitat, de fer les coses junts, cooperant i coordinats.
2. **Capgròs i arbre:** la pujada a l'arbre, **festivitat ancestral**, totèmic, per celebrar l'arribada de la primavera, en alguns casos, o el **vinde amb la natura**. Es duu a terme a molts llocs d'Europa, i ja estava integrada en les cultures romana, grega i celta. La festa consistia a aixecar l'arbre al mig d'una plaça, i els joves hi pujaven per agafar la bandera del capdamunt, animats per les joves. Aquí veiem una escaladora que hi puja marcada pel ritme que marca un **capgròs amb una pandereta**, enfilat en una mena de balcó. L'escaladora fa contorsions en el costós camí cap amunt i, de tant en tant, expressa cansament. Al final, en comptes d'una bandera, recull unes branques d'arbre que es col·loca als peus (retorn a la mare natura: Maia o Fauna, la deessa Bona Dea). El **capgròs** és una figura antropomorfa típica de les festes populars de Catalunya (cabuts, cabeçuts, caparrots, cabets, nanos, nanets...) i del País Basc (buruhandiak o kilik). Sovint, està vinculat a les colles geganteres (que tenen un origen religiós) i, antigament, tenia la funció de **mantenir l'ordre en processons i seguicis**, i per això duïen xurriaques. Alguns podien representar personatges determinats. Actualment, s'utilitzen per retre homenatge a personatges locals. Aquí podem recollir la idea de la tradició vinculada al paganisme i molt antiga de la pujada al Pal, vigilada per un "agent de l'ordre" de les tradicions: un capgròs que en comptes d'una vara fa servir una pandereta. I la rebel·lió de la participant que diu que està cansada, però que, finalment, aconsegueix el botí, que és un retorn a la mare natura.
3. A l'espectacle apareix una figura femenina lligada a la idea de les **processons i la passejada de les Verges**, que es va vestint sobre una tarima de fusta, en part, sustentada per fidels que es disputen el lloc. Hi ha un joc que permet parlar de l'intent de la penetració de la **figura femenina** dintre del grup de "portadors", [paper normalment reservat als homes](#). En aquest número, la indumentària, particularment les **faldilles**, té una gran presència, com en moltes de les manifestacions folklòriques d'arreu. Continuen apareixent les flors, que són un element omnipresent a tot l'espectacle i en moltes manifestacions religioses populars, com les [ofrenes que es fan a la Verge dels Desemparats](#) durant les Falles de València.
4. **La foto fixa:** en aquest cas, es remet als retrats tradicionals que es feien antany de les famílies. Fins i tot, hi ha un personatge assegut en una cadira, com en molts retrats

antics. La família, immòbil, està situada damunt d'una tarima elevada. A sota, el contorsionista (amb la màscara de flors, que recorda els quadres d'Arcimboldo, dedicats al pas de les estacions i al vincle amb la natura) evoca una clara **imatge d'opressió**: es mou adaptant-se a la força i al pes que la tradició exerceix sobre la seva realitat. Podria ser una dansa que vincula la lluita del **passat més primigeni** (el més lligat a la natura; recordem les flors), el **passat més filtrat per les convencions** (la foto fixa de damunt) i el **present** que balla a sota, tot intentant construir un **futur**.

Annex – Educació secundària obligatòria

UN VALS A 3

Y nos olvidamos que estamos aquí de paso, que compartimos el mismo cielo y la misma tierra. Que todo varía, pero el cielo y la tierra siguen ahí. Pasado, presente y futuro pasan bajo las mismas estrellas, solo que no al mismo tiempo. No que nosotros veamos, no que nosotros sepamos.

Imagino un espacio-tiempo innombrable, no inventado aún, no descubierto aún. Un lugar en el que estos tres tiempos se conocen. Se ponen cara y tacto. Conversan, comparten sus virtudes y sus defectos. Se dan cuenta de que no pueden existir sin los otros. Un baile en pareja no puede llevarse a cabo si no tienes a alguien a quien mirar cuando suena la música. Aquí pasa lo mismo, pero a tres. Yo me imagino un vals en concreto, ya que el compás va a 3. 1, 2, 3. 1, 2, 3. 1, 2, 3. Un vals a 3. El presente en medio, el pasado a la izquierda y el futuro a la derecha. Se entrelazan como queriendo crear algo entre ellos, algo que solo es posible gracias a la existencia de los 3. Y lo saben. Son conscientes de la importancia de ese momento.

Así, los tres pierden la noción del tiempo. Pierden la noción de quién es quién, de qué es qué, de cuándo es cuándo.

Y es así como se dan cuenta de que tal vez no es cuestión de estar tan separados, tan ajenos del resto. Puede ser mucho más fácil así.

Pasado, presente y futuro comparten cielo, tierra y estrellas. Porque si no lo compartieran, no estaríamos aquí ahora.

Alicia Sáez

VESTIDO COMUNIÓN

Cuando era pequeño, me moría por un vestido de comunión blanco, de encaje de flores de punto con tul, con una cinta a la cintura que me tuviera apretado para entregarme a Dios.

Eso no gusta.

Eso no nos gusta.

Eso no tiene por qué gustarte.

Eso no me gusta.

Quizás no te toques la cara, no te pases el pelo detrás de la oreja.

Quizás no tengas pelo, deja toda la cabeza al aire, presume un poco más de lo listo que eres.

Pero quizás no hablas así, quizás no abras la boca, timbra más grave que resuene la tierra, gruñe, aprende a enfadarte un poco más, piensa en como los perros rabiosos consiguen lo que quieren.

Quizás no cruces las piernas, no uses el rosario de collar, quizás no quieras joyas.

Quizás no mires así a los otros chicos de la calle.

Quizás coge ese hacha y corta un par de árboles que te crezca el músculo.

Haz un hoyo en la tierra de donde salen los niños de verdad y húndete, escupe varias veces para que te salgan raíces, cúbrete entero que nadie pueda verte y, cuando quieras portarte bien, sal, que el mundo está hecho para ti si te portas bien.

Mata un par de animales más pequeños que tú y cómete su carne, pero no muevas así las manos, no dobles así tu cuerpo, no te arrodilles, no digas la ese, mejor no digas nada, levántate temprano, como tu abuelo, tú quieres ser abuelo, ¿no? Tendrás que casarte y toda la familia vendrá a la boda, ¡qué bonito!

Quizás no llores cuando tengas pena, quizás no llores, por favor deja de llorar.

Quizás no salgas de casa si la calle te hace llorar, quizás no llores en el campo, quizás el campo no esté hecho para ti después de todo, siéntate al lado de esa encina y espera, no conseguirás nada de comer con esas manos, deja que te dé el sol y muere de hambre que queremos ver si tus huesos son de niño de verdad.

Y cuando estés listo a ser como debes.

Quizás aprende a desplumar un pollo.

Haz un fuego chocando unas rocas,

calienta galones de agua a 140 m y, cuando queme, añade jabón.

Luego coge el pollo por las patas y húndelo por la cabeza.

Agítalo

en series de 35 segundos para que no se ablande.

No queremos que se vuelva más blando.

Escalda bien el pollo y cuélgalo

tenso bocabajo, vertical.

Se empieza por las alas

pluma a pluma y no a puñados

no confundas maña con maneras
No tenses la boca
No te quejes tanto
No sientas pena
No le des besos
ya verás que se te pegarán cosas
Y déjalo desnudo
Déjalo desnudo
Y con la carne lista
Para lo que ha venido a hacer al mundo

ya verás lo limpio que quedas

(Tú eres listo así que pórtate como tal)

(No sabes lo que quieres así que déjame que te enseñe)

Yo que solo quería bailar unas jotas
Como las que lleva mi nombre
Plantar unas jaras conocer un Jacinto
Ir a la verbena con unas cuñas de esparto
Ser un miembro de las Azúcar Moreno
Tener el pelo hasta el culo
Bailar antes muerta que sencilla
Jugar a las palmas
Llevar unos pendientes de lata de Coca-Cola
Yo que me moría por cambiar un poco lo de fuera
y resulta que era lo de dentro lo que no gusta
lo siento
supongo

Juan Carlos Panduro.

Correspondència curricular

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

El treball al voltant d'aquest espectacle contribueix a desenvolupar les competències específiques que es concreten dins la competència ciutadana (CC). Especifiquem les que es treballen amb els respectius criteris d'avaluació, tant per a educació primària com per a secundària.

Educació primària

- CC2. Participar en activitats comunitàries, en la presa de decisions i la resolució dels conflictes de manera dialogada i respectuosa amb els procediments democràtics en el marc de la Unió Europea, de l'ordenament jurídic de l'Estat espanyol i Catalunya, dels drets humans i de l'infant i del valor de la diversitat i l'assoliment de la igualtat de gènere, la cohesió social i els objectius de desenvolupament sostenible.
- CC3. Reflexionar i dialogar sobre valors i problemes ètics d'actualitat, comprenent la necessitat de respectar diferents cultures i creences, cuidar l'entorn, rebutjar prejudicis i estereotips i oposar-se a qualsevol forma de discriminació i violència —incloent-hi la violència masclista, LGTBI-fòbica, racista o capacitista— o fonamentalisme ideològic.

Educació secundària obligatòria

- CC2. Analitzar i assumir amb fonament els principis i valors que emanen del procés d'integració europeu, de l'ordenament jurídic de l'Estat espanyol i de Catalunya i dels drets humans i de l'infant, així com participar en activitats comunitàries, com la presa de decisions o la resolució de conflictes, amb actitud democràtica, respecte per la diversitat i compromís amb la igualtat de gènere, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.
- CC3. Analitzar i comprendre problemes ètics fonamentals i d'actualitat, considerant críticament els valors propis i aliens i desenvolupant els propis judicis per afrontar la controvèrsia moral amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa i oposada a qualsevol classe de discriminació o violència —incloent-hi la violència masclista, LGTBI-fòbica, racista o capacitista— o fonamentalisme ideològic.

Fitxa tècnica

Direcció: Magda Puig i Oriol Escursell. **Artistes:** Amaya Goñi, Sílvia Capell, Juan Carlos Panduro, Alicia Sáez i Mateo Castelblanco. **Disseny d'il·luminació:** Jou Serra. **Espai Sonor:** Marc Naya. **Escenografia:** Mariona Signes. **Vestuari:** Víctor Peralta.

Duració: 60 minuts aprox. Espectacle per a tots els públics, recomanat a partir de 8 anys.

DIRECCIÓ

Magda Puig és creadora escènica i visual, i, des del 2019, dirigeix el [Vilart](#), el Festival Rural d'Arts en Viu i Visuals de Castellbell i el Vilar. Ha creat peces com: [Me&Magdalena](#), *Infinitus*, *Plácido Mo*.

Oriol Escursell, format en trapezi i dansa, es dedica a la gestió cultural. Actualment, està darrere del projecte [Nilak](#), un envelat itinerant que pretén apropar les arts escèniques on difícilment arriben. Ha dirigit espectacles com [Naqba](#) o *EgurRa*.

ARTISTES

Amaya Goñi

Connectada amb l'escena a través del teatre i la dansa, topa amb el trapezi durant els seus estudis de Medicina, i el circ es torna central al seu món. Es forma a INAC com a trapezista fins al 2020, quan comença el seu camí professional en diversos projectes individuals i col·lectius (*CRECE*, *Una de cal*, *By ò Bu*), i s'endinsa en el cos i les seves narratives. Actualment estudiant de màster en Creació Escènica Contemporània (ESADCyL), feliç i ballant el camí que segueix.

Alicia Sáez

Artista valenciana. Diplomada en Art Dramàtic. Formada també en circ, enfocada en l'acrodansa a CREAT (València) i en el teatre físic a l'Institut del Teatre de Barcelona. De petita feia gimnàstica artística i, més endavant, es va endinsar en el món de la dansa contemporània, la dansa acrobàtica i el flamenc. Ha fet tallers de teatre i dansa amb artistes com Nao Albet i Marcel Borràs, Lali Ayguade, Akira Yoshida, Nora Baylach, Pablo Messiez, Lucas Condró i Francesco Carril. En l'àmbit professional ha treballat d'actriu i ballarina en diversos projectes al llarg de la seva carrera. Tot això fa d'ella una artista interessada a combinar llenguatges escènics: el teatre, la dansa i el circ.

Juan Carlos Panduro

Juan Carlos Panduro va fer la formació preparatòria a Carampa del 2016 al 2018 i durant el curs següent va formar part de diversos *freestanding courses* a DOCH, School of Dance and Circus (Estocolm). El juny del 2019 va fer una audició per a l'École Supérieure des Arts du Cirque a Brussel·les i és acceptat. Tres anys més tard, es gradua i té els cabells més llargs, li agrada menys la pluja i més el cafè, i més escriure i més el circ, suposo. El 2022 va participar en festivals internacionals com FIRCO i el Festival MalabHaría, i va ser preseleccionat pel comitè nacional circusnext amb el seu projecte *El patio*, que fa poc ha estat triat pel programa Trànsits de La Central del Circ. És també alumne diplomant de la segona promoció del màster de Poesia de l'Escuela de Escritores de Madrid i és part del col·lectiu belga Simul Solus.

Mateo Castelblanco

Mateo Castelblanco va néixer a Bogotà, Colòmbia, el 1994, en un moment en què el país passava per dificultats polítiques. Per aquest motiu, la seva família va decidir instal·lar-se en una petita ciutat del centre del país. La cultura a Colòmbia anteposa la música i la dansa, i per això ell, en una edat molt primerenca, troba la música i la dansa folklòrica jugant amb instruments com la bateria, la percussió i la gaita colombiana. La trobada amb el circ, en el seu cas, es va donar per casualitat als carrers, amb poques alternatives d'aprenentatge. Per aquest motiu, va decidir anar-se'n amb 16 anys cap a Mèxic, on va estudiar quatre anys a l'escola d'arts escèniques i de circ Mesoamericana de Puebla. En aquell moment, es va familiaritzar amb la història circense i es va especialitzar en l'equilibri de mans i cap.

Sempre amb moltes ganes de continuar aprenent i conèixer altres estils circenses, decideix travessar l'oceà i entra a l'escola de circ Vertigo a Torí (Itàlia). Allà descobreix el trapezi Washington, especialitat que desperta l'adrenalina i desafia la concentració.

Sílvia Capell

Creadora i artista de circ contemporani. Després de llicenciar-se en Psicologia a la UAB, a 23 anys comença l'escola professional de circ La Tarumba de Lima, al Perú. Tres anys més tard assenta la base a Barcelona i treballa amb diverses companyies i projectes: el col·lectiu La Persiana, Les Capgirades, La Virguerria, Los Galindos i Les Impuxibles. És una artista que ha experimentat amb tècniques de circ i maneres de fer diferents; la rutina li fa pànic, i necessita sortir de la zona de confort per sentir-se viva. No confia en el control i li agrada la gent que es busca i es qüestiona constantment. Aquest any 2023 comença a treballar en la seva segona peça com a creadora: *Ángela Caído*.